

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ayten KORDU
Tunceli Milletvekili

Türkiye genelinde engelli bireylerin il bazında dağılımını tahmin eden son araştırma "2011 Nüfus ve Konut Araştırması" dır. Araştırma; Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemi (ADNKS)'den elde edilemeyen verileri il düzeyinde sağlamak amacıyla 3 Ekim-31 Aralık 2011 tarihleri arasında, örnekleme yöntemiyle seçilmiş sayım bölgelerindeki yaklaşık 2,2 milyon haneyle ve tam sayım yöntemiyle kurumsal yerlerde bulunan tüm kişilerle yapılmıştır. 2011 yılında TÜİK tarafından gerçekleştirilen Nüfus ve Konut Araştırmasıyla Türkiye genelinde hane halklarının yaklaşık %13'ünden bilgi derlenmiştir. Yaklaşık 9 milyon birey ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2013 yılı Temmuz ayında yayımlanmıştır.

Ulusal Engelli Veri Sisteminde İkamet Adresi İline göre engelli nüfus oranlarının en fazla olduğu iller Tunceli, Bartın, Artvin, Ardahan, Bingöl ve Bitlis'dir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre Tunceli'nin nüfusu 82.498 iken ilin engelli nüfusu 7.742 ile en fazla engelli nüfus oranına sahiptir. Engelli nüfusunun il nüfusuna oranı ise %9,38'dir. TÜİK 2011 yılı verilerine göre ise Tunceli'deki engelli sayısı 9.392'dir. Kurumların verileri bile birbiriyle örtüşmemesi gerçek engelli sayısının söz konusu resmi verilerden çok daha fazla olduğu iddiasını doğrulamaktadır.

2022 Sayılı Muhtaçlık yasası gereği Yaşlılık (65 yaş üstü) aylığı 2.348, engelli bireylerden %40 ve 69 arasında engelli raporu alanlar 1.874, %70 oranında engelli raporu olanlar ise, 2.811 TL engelli aylığı almaktadır. Evde ağır engelli bakımı yapan kişilere sadece 4.320 TL (Temmuz 2023 öncesi) bakım aylığı ödenmektedir. Bu ödenek miktarları enflasyon karşısında aşınmış ve alım gücü kalmamıştır. Hem çalışan olmayan hem de destek almayan engelli

yurttaşların bu ağır yoksulluk, işsizlik ve gelirsizlik koşullarında ortaya çıkan ekonomik kriz, kur şokları engellileri için yaşam koşullarını zorlaştırmıştır.

Tunceli özelinde baktığımızda ekonomik koşulların yetersizliği ile birlikte özellikle engelli bireylerin tekerlekli sandalyenin ihtiyacının karşılanmaması en büyük sorunlardan birisidir. Oysa en kolay çözülebilecek sorun da engelli bireylerin tekerlekli sandalye sorunun çözümüdür. Bu nedenle tekerlekli sandalye ihtiyacı olan vatandaşlarımızın bu hayati talebi bir an önce karşılanmalıdır.

Türkiye'de bu “*mutlak açlık ve yoksulluk kriterini taşıyan*” 570 bin engelli olduğunu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının son açıkladığı Nisan 2023 verisinden biliyoruz. Öncelikle buradaki hesaplamada engelli yurttaşın kendisinin değil, hanesinin esas alınması birçok hak ihlaline yol açıyor. Esas olan engelli bireyin kendi durumu ve talebi olmalıdır. Olması gereken, her engelli birey için verilen ödeneklerin en az asgari ücret kadar olmasıdır. Açlık sınırının altında kalmış asgari ücretin ne kadar yeterli olabileceği ayrıca tartışılmalı. Ancak hem evde bakım ödeneğinin hem de engellilere verilen ödeneklerin asgari ücret altında kalmamalıdır. Dolayısıyla engelli bireylerin ekonomik ve sosyal sorunlarının bütüncül bir şekilde ele alınıp çözülmesi yönünde gerekli adımlar ivedilikle atılmalıdır.

Engellilik, özellikle kadınların hiçbir şekilde dışında kalamadığı bir sorundur. Zira engelli olanın ya kendisi kadındır ya da engelli çocuğu doğurandır. Engelli olan çocuğu doğurmak, sağlamcı normlarla şekillenmiş kolektif toplum algısında kabul gören bir durum değildir. Bu yüzden bir taraftan engelli çocuğu dışlayan sistem, diğer taraftan kadını da sağlam çocuk doğuramayan olarak görüp, ayrımcılığa maruz bırakmaktadır. Genellikle bir çocuğun dünyaya gelişinin iki bedenin genetik katılımıyla olduğu gerçeği göz ardı edilerek eş, aileler ve toplum, olandan kadını sorumlu tutmaktadır. Çocuğu ile fiziksel ve duygusal bağı olan annelerin çocuklarını terk etmesi söz konusu olmazken, sonsuz bir sabır ile mayalanan yürekleriyle bu kadınlar, yaşamlarının geri kalanında engelli çocuk ile bağımlı ve zorluklarla dolu yeni bir yaşama başlamaktadır. Yolu yalnız yürümek zorunda kalan kadınların dayanacakları tek güç, taşıdıkları katıksız ve sınırsız sevgi olmaktadır. Bu nedenle kadın sığınma evleri son derece önemlidir. Söz konusu engelli kadınlar olunca bu önem çok daha farklı bir anlam kazanmaktadır.

Kadın sığınma evlerinin engelli kadınların ihtiyaçları gözetilerek, erişilebilir hale getirilmelidir. Engelli çocukların anneleri ile birlikte kalacakları sığınma evleri ve annelerin ihtiyaç duydukları zaman aralıklarında hizmet verebilecek gündüz destek merkezlerinin kurulmalıdır.

Bizler, engelli kadınların sorunlarını, yükselen kadın mücadelesinin bir parçası olarak içselleştirerek engelli kadına uygulanan ayrımcılıkla mücadeleyi yükselterek engelli kadınların hak ve özgürlüklerini güvence altına alan politikaların üretilmesine öncülük etmeliyiz.

Kendini ifade edemeyen ve eyleme dönüştüremeyen birey ve grupların özgür olamayacağı bilincinden yola çıkarak, engelli kadının politik yaşamın tüm alanlarındaki temsiliyetini öncelikli ele almamız gerekiyor. Dolayısıyla bizler, engelli nüfusunu oluşturan milyonların görmezden gelinerek toplumsal, mekansal, siyasal ve kültürel yaşamın kurulamayacağı, eşitlik mücadelesinin toplumun tüm farklılıkları ile kucaklaşarak birlikte verilmesi gerektiği inancıyla, önce kendi içinden başlayarak engellerin ortadan kaldırıldığı yeni bir yaşamı inşa etmeyi şiar edinerek bu sorunların çözümüne odaklanmalıyız.

Bu nedenle özelde Tunceli genelde Türkiye genelinde yaşayan engelli yurttaşların taleplerine ilişkin sağlıklı bir çalışma yürütmek ve taleplerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla birçok bilgi ve veriye ihtiyaç vardır. Sağlıklı bilgi ve veriye ulaşabilmek, engelli yurttaşların sorunlarına yönelik çözüm geliştirmek Bakanlığınızca tarafımıza sağlanacak verilerin ışığında önemli ve gereklidir.

Bu bağlamda;

- 1- Tunceli’de engelli bireylerin oranın yüksek olması hakkında bakanlığınızca herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmışsa Tunceli’de engelli bireylerin oranın yüksek olması nedeni nedir?
- 2- Temmuz 2023 itibarıyla Tunceli’de yaşayan engelli yurttaşların sayısı kaçtır? Tunceli’deki engelli bireylerden kaç kadındır?
- 3- Bakanlığınız ve TÜİK’in engelli bireylere yönelik verilerin uyumunun gerekçesi nedir?
- 4- Tunceli’de bakım hizmeti almakta olan kaç yurttaşımız bulunmaktadır? Bakım hizmeti alan kaç kadındır?

- 5- Yaşlı bakım hizmeti alan ve evde bakım hizmeti alan kişi sayısı kaçtır?
Evde yaşlı bakım hizmeti alan kaçı kadındır?
- 6- Tunceli’de yaşayan engelli yurttaşlara yönelik 2023 yılında yapılan ödeme miktarı ne kadardır?
- 1- Tunceli’de bulunan kamu kurumlarında kaç engelli kadrosu bulunmaktadır? İstihdam edilen engelli bireylerden kaçı kadındır? Bu kadroların kaçı boş durumdadır?
- 7- Tunceli’de kaç engelli bakım merkezi bulunmaktadır? Mevcut engelli bakım merkezlerinin engelli kapasitesi kaçtır?
- 8- Tunceli’de kaç 0-36 aylık çocuk, kaç okul öncesi çocuk ve kaç engelli çocuk vardır? Bu çocuklardan kaçına eğitim ve bakım hizmeti verilmektedir?
- 9- Tunceli’de tekerlekli sandalye ihtiyacı olup birimlerinize başvurun engelli sayısı kaçtır? Söz konusu başvuruclardan kaçının tekerlekli sandalye ihtiyacı karşılanmış kaçının karşılanmamıştır?
- 10- Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmeti alan engelli sayısı kaçtır? 2015 yılından bugüne yıllara göre hangi oranda değişmiştir?
- 11- Tunceli’de kaç kadın sığınma evi bulunmaktadır? Sığınma evlerinin kaçı engelli kadınların ihtiyaçları gözetilerek dizayn edilmiştir? Sığınma evlerinde kaç engelli kadın bulunmaktadır?
- 12- Sığınma evleri engelli çocukların anneleri ile birlikte kalacakları şekilde dizayn edilmiş midir? Sığınma evlerinde engelli çocuklarıyla birlikte kalan kadın var mıdır?